

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

DOĞRU - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:62017/00)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

10 Kasım 2005

İşbu karar AİHS'nin 44§2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (62017/00) başvuru no'lu davanın nedeni, bu ülke vatandaşı Ali Doğru'nun (başvuran) 19 Mart 1999 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (Mahkeme) yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran AİHM önünde, İzmir Barosu avukatlarından Halil Çağlar Akbulut tarafından temsil edilmektedir.

Başvuran bir çok açıdan AİHS'nin 6. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmekte ve özellikle kendisini yargılayan ve mahkum eden İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin (İzmir DGM) bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğundan ve bu mahkemedeki yargılamanın adil olmadığından şikayetçi olmaktadır. Başvuran ayrıca tabi tutulduğu yargılama usullerinde, AİHS'nin 14. maddesine göre ayrımcılık yapıldığını ileri sürmektedir.

OLAYLAR

Yasadışı DHKP-C örgütüne üye olduğundan şüphelenilen başvuran, 13 Aralık 1997 tarihinde yakalanıp İzmir Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alınmıştır. Burada 15 Aralık 1997 tarihine kadar sorgulanan başvuran bu tarihte verdiği ifadesinde, DHKP-C üyelerini tanıdığını ve bir bankaya saldırı düzenlenmesi amacıyla İ.Ö. isimli bir kişiye molotof kokteyli temin ettiğini kabul etmiştir.

Aynı gün İzmir DGM Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenen başvuran, adigeçen Mahkemeye çıkarılmış ve hakkında tutuklu yargılama kararı verilmiştir. Başvuran İzmir DGM önünde, yukarıda belirtilen saldırıya karıştığını inkar etmekle birlikte, poliste verdiği ifadeyi büyük ölçüde onaylamıştır.

17 Aralık 1997 tarihinde İzmir DGM Cumhuriyet Savcısı başvurunu silahlı çeteye üye olmak ve patlayıcı madde kullanmaya teşvik etmekle suçlayarak, TCK'nın 168. ve 264. maddeleri ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca mahkum edilmesini talep etmiştir.

Başvuran İzmir DGM önünde, baskı altında alındığı gerekçesiyle polise verdiği ifade hariç, hazırlık soruşturması sırasında vermiş olduğu ifadeleri kısmen onaylamıştır.

14 Ocak 1998 tarihinde İzmir DGM başvurunu, silahlı çeteye üye olmakla suçlu bularak, TCK'nın 169. maddesi uyarınca üç yıl dokuz ay hapis cezasına mahkum etmiştir. Mahkeme başvuranın sözkonusu saldırıya katılmadığına hükmederek, bu suçtan hakkında beraat kararı vermiştir.

Başvuran kararı temyize götürmüş ve duruşma yapılmasını talep etmiştir. Yüksek Mahkeme duruşma yaptıktan sonra 21 Eylül 1998 tarihinde temyiz edilen kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, bünyesinde bir askeri hakim bulunmasından dolayı, adil bir yargılama sağlayabilecek "bağımsız ve tarafsız bir mahkeme" olmadığı iddiasında bulunmaktadır.

Başvuran ayrıca davasının adilce görülmediğini, zira hakkındaki mahkumiyet kararının, gözaltında tutulduğu sırada kendisinden baskı altında zorla alınan itiraflarına ve ayrı bir davada, İ.Ö. adlı kişinin, yine baskı altında alındığını beyan ettiği ifadesine dayanılarak verildiğini belirtmektedir.

Son olarak başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın tebliğnamesinin kendisine tebliğ edilmediğinden şikayetçi olmaktadır.

Bu itibarla başvuran, AİHS'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ile 3. fıkrasının b) bendine atıf yapmaktadır.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

AİHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., *Çıraklar-Türkiye*, 28 Ekim 1998, *Derleme Hükümler ve Kararlar 1998-VII*) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak başvurunun esaslı olarak incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda bunun dışında hiçbir kabul edilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Hakkında

AİHM daha önce buna benzer soruları gündeme getiren birçok dava incelediğini ve bunların AİHS'nin 6§1. maddesinin ihlali yönünde sonuçlandığını ortaya koymaktadır (Bkz. *Özel karar*, §§ 33-34, ve *Özdemir-Türkiye* no:59659, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir olgu ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. AİHM, Ceza Kanunu'nda öngörülen suçlardan ötürü Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan başvuranın, aralarında asker kökenli bir hakimin yer aldığı mahkeme önüne çıkma konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Dolayısıyla başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin davanın gerekçesine yabancı mülahazalar ışığında sebepsiz bir yargı kararı almasından haklı olarak kaygı duymaktadır. Bu nedenle başvuranın, bu yargı merciinin tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin, nesnel bir biçimde haklı gerekçelere dayandığı kabul edilebilir (*Incal –Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Derleme 1998-IV*, s. 1573, § 72).

AİHM, başvuranları yargılayıp mahkum eden İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin AİHS'nin 6§1. maddesinde öngörülen bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmıştır.

2. Ceza Yargılamasının Adilliği Hakkında

AİHM, daha önceki benzer davalarda da dile getirildiği üzere, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil ve hakkaniyete uygun bir yargılama süreci temin edebileceğinin varsayılmayacağını hatırlatır.

Bu husustaki ihlal tespiti ışığında AİHM, başvuranın davasının adilce görülmediğine dayanan diğer şikayetleri ayrı olarak incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmıştır (bkz. diğerleri arasında, *Çıraklar* kararı, s. 3074, §§ 44-45).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Manevi Tazminat

Başvuran 6.000 Euro değerinde manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

AİHM mevcut davada ihlal tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğu kanaatine varmıştır (*Çıraklar* kararı, s. 3074, § 49).

AİHM mahkumiyet kararının AİHS'nin 6§1. maddesine göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği sonucuna vardığında, prensip olarak en uygun tazminin, başvuranın gecikmeksizin tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından yeniden yargılanması olacağı kanaatine varmıştır (*Gençel* kararı, § 27).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran aynı zamanda avukatlık ücretleri için 5.000 Euro ve AİHM ile yerel mahkemeler nezdinde yaptığı masraf ve harcamalar için ise 819.550.000 Eski Türk Lirası'na denk düşen tutarı talep etmektedir. Başvuran bu iddialarını desteklemek üzere, İzmir Barosu avukatlık ücret tarifesi ile AİHM önündeki yargılama için yapılan 390.000.000 TL tutarındaki tercüme masraflarının gösteren bir belge sunmuştur.

AİHM, mevcut unsurları, bu konudaki içtihadını ve yaptığı yargılamayı dikkate alarak, başvurana, tüm masraf ve harcamalar için 1.500 (bin beşyüz) Euro ödenmesinin makul olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OY BİRLİYLE;

1. Başvurunun geri kalanının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olması nedeniyle AİHS'nin 6§1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6. maddesi uyarınca yapılan diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın kendisinin manevi zararın adil tazmini için yeterli *olduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44§2. maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Devlet tarafından başvurana, masraf ve harcamalar için 1.500 (bin beşyüz) Euro *ödenmesine*;
(b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Adil tazminata ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkralarına uygun olarak 10 Kasım 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.